

РЕЗУЛЬТАТИВНА ФОРМА ВІДТВОРЕННЯ СУКУПНОГО ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

© 2015 ПОРТНА О. В.

УДК 336.13.051

Портна О. В.

Результативна форма відтворення сукупного фінансового потенціалу України

Розробка наукових основ відтворення сукупного фінансового потенціалу країни та його результативної форми є актуальним завданням як у теоретичному, так і в практичному аспектах дослідження, вирішення якого покликане забезпечити активну мобілізацію та продуктивне використання сукупного фінансового потенціалу України, а через це і його розширене відтворення, що сприятиме реалізації внутрішніх можливостей стабілізації національної економіки. Метою статті є розкрити сутність результативної форми відтворення сукупного фінансового потенціалу країни, проаналізувати результати відтворення сукупного фінансового потенціалу України. У статті доведено, що основою результативної форми відтворення сукупного фінансового потенціалу України є обсяг і рух ресурсів, які пов'язані з «реальною» економікою, впливають на динаміку ВВП і визначають її, тобто ресурсна та процесна форми відтворення сукупного фінансового потенціалу України (що передують результативній формі). Аналіз результатів відтворення сукупного фінансового потенціалу України довів, що за аналізований період відбувається збільшення фінансових можливостей країни, але помітна стійка динаміка зниження сукупного фінансового потенціалу. Якщо розглядати обсяги ресурсів, які беруть участь у виробництві, створенні чистої доданої вартості та ВВП, то це відбувається на звуженій основі. Зростання сукупного фінансового потенціалу України пов'язане тільки з екстенсивними кількісними факторами, а не з інтенсивними якісними зрушеннями.

Ключові слова: сукупний фінансовий потенціал країни, відтворення, результативна форма

Табл.: 4. **Бібл.:** 11.

Портна Оксана Валентинівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри економічної теорії та економічних методів управління, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

Email: portna@biqmir.net

УДК 336.13.051

UDC 336.13.051

Портная О. В. Результативная форма воспроизводства совокупного финансового потенциала Украины

Portna O. V. Effective Form of Reproducing the Total Financial Potential of Ukraine

Разработка научных основ воспроизводства совокупного финансового потенциала страны и его результативной формы является актуальной задачей как в теоретическом, так и в практическом аспектах исследования, решение которой призвано обеспечить активную мобилизацию и продуктивное использование совокупного финансового потенциала Украины, а в результате – и его расширенное воспроизводство, что будет содействовать реализации внутренних возможностей стабилизации национальной экономики. Целью статьи является раскрытие сущности результативной формы воспроизводства совокупного финансового потенциала страны, анализ результатов воспроизводства совокупного финансового потенциала Украины. В статье доказано, что основой результативной формы воспроизводства совокупного финансового потенциала страны являются объем и движение ресурсов, которые связаны с «реальной» экономикой, влияют на динамику ВВП и определяют ее, то есть ресурсная и процессная формы воспроизводства совокупного финансового потенциала Украины (которые предшествуют результативной). Анализ результатов воспроизводства совокупного финансового потенциала Украины показал, что за анализируемый период происходит увеличение финансовых возможностей страны, но заметна стойкая динамика снижения совокупного финансового потенциала. Если рассматривать объемы ресурсов, которые принимают участие в производстве, создании чистой добавочной стоимости и ВВП, то это происходит на суженной основе. Рост совокупного финансового потенциала Украины связан только с экстенсивными количественными факторами, а не с интенсивными качественными сдвигами.

Ключевые слова: совокупный финансовый потенциал страны, воспроизводство, результативная форма

Табл.: 4. **Библ.:** 11.

Development of scientific principles of reproducing the total financial potential of the country and its effective form is an urgent problem both in theoretical and practical aspects of the study, the solution of which is intended to ensure the active mobilization and effective use of the total financial potential of Ukraine, and as a result — its expanded reproduction as well, which would contribute to realization of the internal capacities for stabilization of the national economy. The purpose of the article is disclosing the essence of the effective form of reproducing the total financial potential of the country, analyzing the results of reproducing the total financial potential of Ukraine. It has been proved that the basis for the effective form of reproducing the total financial potential of the country is the volume and flow of resources, which are associated with the «real» economy, affect the dynamics of GDP and define it, i.e. resource and process forms of reproducing the total financial potential of Ukraine (which precede the effective one). The analysis of reproducing the total financial potential of Ukraine has shown that in the analyzed period there was an increase in the financial possibilities of the country, but steady dynamics of reduction of the total financial potential was observed. If we consider the amount of resources involved in production, creating a net value added and GDP, it occurs on a restricted basis. Growth of the total financial potential of Ukraine is connected only with extensive quantitative factors rather than intensive qualitative changes.

Key words: total financial potential of the country, reproduction, effective form

Tabl.: 4. **Bibl.:** 11.

Portna Oksana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, Department of Economic Theory and Economic Methods of Management, V. N. Karazin Kharkiv National University (pl. Svbodny, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine)

Email: portna@biqmir.net

Портная Оксана Валентиновна – кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры экономической теории и экономических методов управления, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

Email: portna@biqmir.net

Постановка проблеми. Останні роки в Україні, що супроводжувалися скороченням обсягів виробництва, зниженням ділової активності та ефективності національної економіки, падінням рівня життя значної частини населення тощо, призвели до загострення багатьох фінансово-економічних проблем країни. Розглядаючи поточну фінансово-економічну ситуацію в Україні, слід зосередити увагу на тому, що одним із найбільш демонстративних показників фінансового стану національної економіки і невід'ємним її складником є сукупний фінансовий потенціал країни. За цих умов розробка наукових основ відтворення сукупного фінансового потенціалу країни та його результативної форми є актуальним завданням як у теоретичному, так і в практичному аспектах дослідження, вирішення якого покликане забезпечити активну мобілізацію та продуктивне використання сукупного фінансового потенціалу України, а у результаті і його розширене відтворення, що сприятиме реалізації можливостей здійснювати стабілізацію національної економіки. Реформування економічної системи України зумовлює необхідність підвищення ролі сукупного фінансового потенціалу країни як найважливішого ресурсу національної економіки. У зв'язку з цим постає необхідність розгляду результативної форми відтворення сукупного фінансового потенціалу країни, яка слугує основою для циклу його розширеного відтворення. Тому дослідження результативної форми сукупного фінансового потенціалу країни у процесі його відтворення набуває особливого значення, є одним з першочергових завдань сьогодення, яке вимагає невідкладного вирішення з огляду на кризові явища національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам управління фінансовими ресурсами присвячені праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема І. Бланка, Є. Брігхема, В. Гейця, В. Глуценка, А. Гриценка, А. Дробозіної, Г. Кірейцева, С. Львовичкіна, В. Опаріна, Є. Уткіна, В. Федосова, А. Шеремета, І. Чугунова та багатьох інших.

Невирішені раніше частини проблеми. Однак, незважаючи на високий рівень теоретичної розробленості та величезний практичний досвід реалізації теоретичних надбань, не існує єдиного підходу до сутності результативної форми відтворення сукупного фінансового потенціалу України, простого чи звуженого його відтворення, здатного передбачити системні фінансово-економічні кризи та адекватно на них реагувати.

Мета статті. Метою статті є розкрити сутність результативної форми відтворення сукупного фінансового потенціалу країни, проаналізувати результати відтворення сукупного фінансового потенціалу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сукупний фінансовий потенціал країни проходить послідовну низку взаємопов'язаних, обумовлених одне одним перетворень, які складають стадії всього процесу відтворення

сукупного фінансового потенціалу України. У кожній з цих стадій сукупний фінансовий потенціал країни знаходиться в особливій формі, якій відповідає особлива, спеціальна функція. В заключній стадії відтворення сукупний фінансовий потенціал країни повертається до тієї самої форми, в якій з'явився на початку цього процесу. Результатом функціонування сукупного фінансового потенціалу країни повинно бути його відтворення – процес його безперервного поновлення (відновлення). Відтворювальний процес безпосередньо пов'язаний з результативною формою відтворення сукупного фінансового потенціалу країни. З одного боку, завдяки ресурсам сукупного фінансового потенціалу країни відбувається забезпечення процесу виробництва ВВП, а з іншого – через процесну форму відтворення – розподіл та перерозподіл його вартості. Функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, що засновується на кругообігу фінансових ресурсів (у ресурсній, процесній та результативній формах відтворення), спрямоване на створення сприятливих умов для розширеного суспільного виробництва. При цьому завдання сукупного фінансового потенціалу країни обумовлюються його функціями, що запропоновані та розкриті автором [6, с. 143 – 144]. До основних функцій сукупного фінансового потенціалу країни, які є дуже важливими, без яких сукупний фінансовий потенціал країни не був би ним, відносимо: мобілізаційну, накопичувальну, реалізаційну. До похідних функцій сукупного фінансового потенціалу країни відносимо: відтворювальну, перерозподільну, регулюючу. Відтворювальна функція сукупного фінансового потенціалу країни полягає у його функціонуванні, що реалізується через забезпечення кругообігу фінансових ресурсів і тим самим безперервності процесу відтворення. Для економіки країни важливою є ця функція сукупного фінансового потенціалу країни, ефективне функціонування якого забезпечить необхідні темпи відтворення. Зазначене базується і співвідноситься також і з функціями фінансів [5, с. 9 – 10]: відтворювальною (фінансове забезпечення безперервності суспільного виробництва), розподільною (опосередковування розподілу і перерозподілу вартості ВВП) та контрольною (здійснення контролю за діяльністю суб'єктів фінансових відносин у процесі руху грошових потоків). У контексті розгляду результативної форми реалізації відтворювальної функції сукупний фінансовий потенціал країни має забезпечити розширене відтворення фінансових ресурсів.

Спираючись на теорію економічного відтворення, можна визначити, що відтворення сукупного фінансового потенціалу країни може бути: 1) просте – це його відновлення в тому ж обсязі, в якому він був використаний; 2) звужене – це його відновлення в обсязі меншому, ніж він був використаний; 3) розширене – передбачає його розширення, відновлення в обсязі більшому, ніж він був використаний; 4) накопичення сукупного фінансового потенціалу

країни – це перетворення результату функціонування сукупного фінансового потенціалу країни у фінансові ресурси на розширеній основі. Надання розширеному відтворенню сукупного фінансового потенціалу України стійкого характеру – найважливіший виклик національної економіки.

Результативна форма відтворення сукупного фінансового потенціалу країни є специфічним важелем, системою взаємопов'язаних, взаємообумовлених цілей, які перетворюють у процесі суспільної діяльності рух фінансових ресурсів (у грошовій та матеріальній формі) у безперервний, повторювальний розширений рух фінансових ресурсів усіх складових сукупного фінансового потенціалу країни у фінансово-економічній сфері.

Важливими питаннями при розкритті результативної форми відтворення сукупного фінансового потенціалу України є встановлення сукупності факторів, які впливають на цей процес. Як і будь-яке явище відтворення сукупного фінансового потенціалу країни відбувається за рахунок інтенсивних та екстенсивних факторів, які мають кількісне та якісне визначення, а також об'єктивних і суб'єктивних факторів. До інтенсивних факторів відтворення сукупного фінансового потенціалу країни відносяться такі, що впливають на нього якісно, що здатні підвищити його обсяг за рахунок внутрішніх резервів, підвищення ефективності використання, задіяння більшого обсягу ресурсів сукупного фінансового потенціалу країни у створенні ВВП тощо. До екстенсивних факторів відтворення сукупного фінансового потенціалу України відносяться ті, що впливають на нього кількісно: збільшення грошової бази, залучення фінансових ресурсів на світовому ринку тощо. Безперечним є факт впливу на відтворення сукупного фінансового потенціалу країни суб'єктивних та об'єктивних факторів. Наприклад, до об'єктивних факторів можна віднести економічні, політичні, природно-ресурсні, що існують незалежно від волі суб'єктів сукупного фінансового потенціалу країни. До суб'єктивних факторів відтворення сукупного фінансового потенціалу країни можна віднести такі, що мають опосередкований і прямий вплив на суб'єктів сукупного фінансового потенціалу країни, залежать від їх волі та здатні змінюватися у ході функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, а саме: соціально-економічні, інституційні (адміністративно-правові) фактори тощо.

Розглянемо вплив фінансово-економічних факторів на стан країни. Дослідження світової кризи, проблем й нових підходів до фінансового регулювання, які проводили Г. Багратян та І. Кравченко [1, с. 37 – 39] доводять, що тотальна макроекономічна криза не пов'язана із глобальною фінансовою і структурною кризою. Такий висновок зазначені дослідники обґрунтовують фактом незрівнянно масштабнішого руйнування економічних структур країн та, зокрема, такими аргументами. По-перше, якість економічного зростання. Вимірювання економічного зростання за останніх 10 – 15 років було викривлено, тому, що: перебільшувалася роль фінансового сектору економіки; зростання ВВП не корегувалося залежно від збільшення експорту, а при визначенні останнього не враховувалась ознака «монопродуктивності» (Україна – монопродуктивний експортер). Традиційні підходи до вимірювання економічного зростання (формули Лайспереса, Пааше) в наш час дедалі більше викривляють його сутність, оскільки не охоплюють його

якість. Таким чином, на думку дослідників, значний економічний спад у країні великою мірою є результатом того, що попередні кризи в ній були перебільшені обсяги ВВП. По-друге, соціальна поляризація. Надмірна концентрація багатства також є якісним параметром корегування. По-третє, нерівномірний розподіл податкового навантаження. Драйвери економічного зростання 2000 – 2007 років у країні не в змозі забезпечити динаміку розвитку: найчастіше вони пов'язані з матеріалізацією багатства, наявністю ям у окремих галузях. По-четверте, високий ступінь монополізації інвестицій унаслідок порівняно низького рівня капіталізації ринку; зростання ролі держави у виробництві ВВП. По-п'яте, високий ступінь монополізації зовнішньої торгівлі та зростання монополізації імпорту. В Україні в руках кількох крупних компаній зосереджена основна частина експорту.

За даними НБУ, економічна ситуація в Україні у 2013 році залишалася складною. Як і в попередньому році розвиток вітчизняної економіки стримувала несприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура для основних товарів українського експорту. Це визначило погіршення основних макроекономічних показників. Водночас внутрішній споживчий попит залишався на достатньо високому рівні і протягом року виступав основним фактором підтримки ділової активності в країні. Приріст реального валового внутрішнього продукту України (ВВП) за 2013 рік дорівнював 0,0% [8].

Тож, кризові явища національної фінансово-економічної сфери, її перебудова впливають та порушують загальний процес економічного відтворення, що характеризується зниженням ВВП, інфляційними та емісійними процесами тощо. Зазначене не може не позначитися і на відтворенні сукупного фінансового потенціалу України. Численні фінансово-економічні та політичні причини породжують такі негативні наслідки, як гальмування та спад ділової активності суб'єктів господарювання, тінізація економіки, відтік національних капіталів за кордон, що в цілому призводить і до зниження результатів відтворення сукупного фінансового потенціалу України. Безумовно, ресурсна та процесна форми відтворення сукупного фінансового потенціалу України (що передують результативній формі), тобто обсяг і рух ресурсів, пов'язані з «реальною» економікою, впливають на динаміку ВВП і визначають її. А самостійний оборот сукупного фінансового потенціалу країни, без прив'язки процесів його відтворення до виробництва, створення чистої доданої вартості, утворення доходу та ВВП, визначає розрив між фінансовими можливостями та ресурсами, що знаходяться у господарському обороті, а також розрив між економічними процесами та їх фінансовими результатами, тобто не визначають результатів реального відтворення.

Для ретельного аналізу та наочного відображення результатів відтворення сукупного фінансового потенціалу України розглянемо як макрофінансові показники так і макроекономічні, що характеризують процеси відтворення, дають змогу класифікувати фінансово-економічні параметри й оцінити досягнуті результати. Висновки щодо результативної форми відтворення сукупного фінансового потенціалу України ґрунтуються на зіставленні макроекономічних та макрофінансових показників та їх динаміки. На нашу думку, при дослідженні результативної форми від-

творення сукупного фінансового потенціалу України слід розглядати та співставляти фінансові можливості, обсяг яких завжди більше обсягу фінансових ресурсів, що задіяні

в виробництві, утворенні доходу, ВВП, тобто тих, що знаходяться у господарському обороті, тобто відтворюються (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка фінансово-економічних показників України за 2010 – 2013 рр.*

Показники	2010	2011	2012	2013
Сукупний фінансовий потенціал (у відсотках до попереднього року)	115,5	111,8	113,7	102,7
Рахунок виробництва (у відсотках до попереднього року)	122,1	121,2	108,8	101,2
Чиста додана вартість усієї економіки (у відсотках до попереднього року)	121,7	118,5	108,2	105,5
ВВП в цінах попереднього року, (у відсотках до попереднього року, %)	102,3	85,2	104,1	105,4
Індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), %	109,1	104,6	99,8	100,5
Грошова маса (у відсотках до попереднього року)	122,7	114,7	112,8	117,6
Зміна грошової бази у річному обчисленні, %	15,8	6,3	6,4	20,3

*Складено та розраховано автором за даними [3; 4; 9; 10]

Дані табл. 1 свідчать, що сукупний фінансовий потенціал України, виробництво та чиста додана вартість усієї економіки, на перший погляд, збільшуються в обсягах за 2010 – 2013 рр., в той же час мають динаміку зниження. З табл. 1 видно, що динаміка рахунку виробництва та чистої доданої вартості майже збігаються. Аналіз динаміки ВВП дозволяє зробити висновки щодо економічно стабільного стану країни, за виключенням 2011 року. Грошова база значно коливається, а як зазначає А. Грималюк «грошова база сучасної ринкової системи є важливим джерелом макроекономічної нестабільності. Нестабільність притаманна на стільки самій системі, скільки її грошовій базі, відірваній від розвитку «реальної» економіки» [2, с. 33]. Таким чином, розглянуті показники змінюються різними темпами з різною тенденцією, але динаміка більшості якісних показників знижується. З табл. 1 можна резюмувати, що стрімке збільшення грошової бази у 2013 році збільшило фінансові можливості України, але

значний обсяг коштів не був задіяний у господарському обороті, тобто не відтворювався, а збільшувався завдяки кількісному зростанню.

Функціонуючи в умовах ринкової економіки, господарюючі суб'єкти (інституційні одиниці) постійно здійснюють операції з ресурсами (у тому числі здебільшого фінансовими), результатом яких можуть стати втрати або приріст наявного фінансового потенціалу. Втрати сукупного фінансового потенціалу країни чреваті негативними наслідками як в поточному, так і в перспективному періоді для України. Відтворення сукупного фінансового потенціалу України можна розглядати і як відтворення його складових потенціалів – ресурсів нефінансових корпорацій, фінансових корпорацій, сектору загального державного управління, домашніх господарств, некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства. Проаналізуємо динаміку ресурсів виробництва інституційних секторів економіки України (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка ресурсів виробництва інституційних секторів економіки України за 2010 – 2013 рр., (у відсотках до попереднього року)*

Складові	2010	2011	2012	2013
Нефінансові корпорації	123,3	123,9	106,9	98,6
Фінансові корпорації	104,4	100,7	103,9	106,5
Сектор загального державного управління	119,1	107,5	116,6	104,7
Домашні господарства	124,5	123,1	117,0	111,6
Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства	116,1	118,2	95,0	120,3
Уся економіка	122,1	121,2	108,8	101,2

* Розраховано автором за даними [3]

З табл. 2 видно, що аналіз динаміки ресурсів виробництва усієї економіки України має тенденцію до спаду, також як ресурси нефінансових корпорацій, сектору загального державного управління та домашніх господарств, що свідчить про їх оборот на звуженій основі. Аналіз динаміки ресурсів виробництва фінансових корпорацій показує, що дані показники значно коливаються. Але якщо розглядати

обсяги ресурсів виробництва які беруть участь у виробництві та створенні чистої доданої вартості у динаміці, то це відбувається на звуженій основі. Зазначене, у свою чергу, зумовлює структурні зрушення як в економіці так і у сукупному фінансовому потенціалі України. Для подальшого аналізу результативної форми відтворення сукупного фінансового потенціалу країни дослідимо чисту додану вар-

тість по інституційними секторам економіки України, що дасть змогу конкретизувати процеси як відтворення, так і зрушення (табл. 3).

З табл. 3 видно, що чиста додана вартість усієї економіки за аналізований період досить стабільна. Нефінансові корпорації мають найнижчий відсоток чистої

Таблиця 3

Чиста додана вартість по інституційним секторам економіки України за 2009–2013 рр., %*

Складові	2009	2010	2011	2012	2013
Нефінансові корпорації	28,8	28,5	27,8	25,2	26,2
Фінансові корпорації	68,7	69,6	62,1	57,4	58,8
Сектор загального державного управління	63,9	61,3	63,3	62,1	63,9
Домашні господарства	59,2	58,6	59,1	58,4	57,6
Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства	43,2	44,1	44,0	59,9	55,9
Уся економіка	35,2	35,1	34,3	34,1	35,6

* Розраховано автором за даними [3]

доданої вартості отриманої на вкладені у виробництво ресурси, до того ж цей відсоток має тенденцію до зниження. За розрахунками С. Шумської [11, с. 60 – 62] та автора фінансові ресурси підприємств мають найбільшу питому вагу в загальному обсязі сукупного фінансового потенціалу України. Низький відсоток можна пояснити тим, що нефінансові корпорації, представляючи реальну економіку, при виробленні валової доданої вартості та чистої доданої вартості значний обсяг ресурсів витрачають на проміжне споживання та на споживання основного капіталу, що не можна сказати про інші інституційні сектори економіки. А на думку І. Репіної, «характерною ознакою відтворювального процесу у післякризовий період залишається дуже низький рівень валового нагромадження необоротних матеріальних активів, що значно поступається показникам до кризового періоду і не відповідає потребам забезпечення розширеного економічного зростання» [7, с. 35]. Стосовно ресурсів фінансових корпорацій можна зазначити, що до 2011 року при класифікації інституційних секторів еконо-

міки України окремо виділяли оплату послуг фінансових посередників, діяльність яких характеризувалась (за даними Державної служби статистики України [3]) нульовим вкладенням ресурсів у виробництво та значним проміжним споживанням у сумі 45649 млн грн, що на цей же обсяг знижувало чисту додану вартість, відповідно у 2010 році – 45814 млн грн, 2009 році – 50849 млн грн. З 2012 року оплату послуг фінансових посередників враховують у складі фінансових корпорацій, що, як видно з таблиці 3, значно знижує додану вартість цього сектору економіки. Зростає роль некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, в економіці країни, про що свідчить збільшення чистої доданої вартості цього інституційного сектору. У табл. 4 наведемо види економічної діяльності, що найбільш вагомі у створенні валової доданої вартості в обсязі ВВП країни, а з точки зору нашого дослідження, є найбільш значущими та пріоритетними для підвищення результатів відтворення сукупного фінансового потенціалу України.

Таблиця 4

Види економічної діяльності, що найбільш впливають на створення валової доданої вартості та ВВП України, %*

Види економічної діяльності	2010	2011	2012
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів	14,5	14,9	14,4
Переробна промисловість	13,0	11,8	12,2
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	7,8	8,0	7,1
Сільське, лісове та рибне господарство	7,4	8,1	7,8
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	5,7	6,3	5,7
Операції з нерухомим майном	5,3	5,3	6,0
Фінансова та страхова діяльність	5,6	4,4	4,3
Освіта	5,0	6,4	5,1
Інформація та телекомунікації	3,0	2,9	3,0

* За даними [10]

З табл. 4 видно, що перманентно найбільший внесок у створення валової доданої вартості роблять оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів, а також переробна промисловість, що не можна сказати про інші види діяльності.

Тож, узагальнюючи зазначимо, що за даними нашого аналізу в Україні за 2009 – 2013 рр., на перший погляд, відбувається збільшення фінансових можливостей сукупного фінансового потенціалу країни, але помітна стійка тенденція до його зниження. Якщо розглядати обсяги ресурсів

які беруть участь у виробництві, створенні чистої доданої вартості та ВВП, то відповідно даних таблиць 1, 2 та 3, це відбувається на звуженій основі. Зростання сукупного фінансового потенціалу України пов'язане тільки з екстенсивними кількісними факторами, а не з інтенсивними якісними зрушеннями. До екстенсивних кількісних відносимо збільшення не тільки грошової бази (як показано вище), а і кількості зареєстрованих у країні підприємств, кількості зайнятого населення, на цьому фоні відбуваються зрушення щодо зменшення кількості підприємств, які одержують прибуток, зниження рівня рентабельності підприємств (згідно даних Державної служби статистики України [9; 10]).

Таким чином, через дослідження відтворення сукупного фінансового потенціалу України, його результативної форми та економічного відтворення, ми намагаємось започаткувати системний аналіз причинно-наслідкових зв'язків зазначених процесів, що відповідно, можна сподіватися, забезпечить активізацію цих процесів. Зміст результативної форми відтворення розкривається через прогресивні зміни кількісно-якісних характеристик як сукупного фінансового потенціалу України так і національної економіки, при забезпеченні найповнішого та ефективного функціонування сукупного фінансового потенціалу країни на потреби економіки України в нинішній час та в перспективі. Критеріями ефективності результативної форми є стає відтворення всього обсягу сукупного фінансового потенціалу країни; відповідність кількісного складу та якісного рівня сукупного фінансового потенціалу потребам економіки України; висока мотивація формування, накопичення та ефективного функціонування потенціалу, його повна активність (позитивна динаміка всіх складових сукупного фінансового потенціалу України у процесі економічного відтворення).

Висновки. Отже, результативна форма відтворення сукупного фінансового потенціалу України – це результат поступового проходження сукупним фінансовим потенціалом країни у процесі свого відтворення таких форм як ресурси та процеси. Основа як національного господарства України, так і сукупного фінансового потенціалу країни та їх стабілізація значною мірою залежить від наявного сукупного фінансового потенціалу країни, його повнішого залучення у господарський оборот та розширеного відтворення.

ЛІТЕРАТУРА

- Багратян Г. А. Світова криза та Україна : проблеми й нові підходи до фінансового регулювання / Г. А. Багратян, І. С. Кравченко // Фінанси України. – 2009. – № 4. – С. 33 – 41.
- Грималюк А. Гіпотеза інвестиційних грошей / А. Грималюк // Економіка України. – 2004. – № 10. – С. 27 – 36.
- Державна служба статистики України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Національний банк України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>
- Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит / В. М. Опарін; Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. – К., 2006. – 34 с.
- Портна О. В. Функції сукупного фінансового потенціалу країни / О. В. Портна // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. – Одеса : ОНУ, 2014. – № 1 (52). – С. 140 – 145.
- Репіна І. М. Аналіз структури активів підприємств України за видами економічної діяльності / І. М. Репіна // Проблеми економіки. – 2012. – № 4. – С. 34 – 39.
- Річний звіт 2013. Національний банк України: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>
- Статистичний щорічник України за 2012 рік // Державна служба статистики України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державна служба статистики України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Шумська С. С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки / С. С. Шумська // Фінанси України. – 2007. – № 5. – С. 55 – 64.

REFERENCES

- Bahratian, H. A., and Kravchenko, I. S. "Svitova kryza ta Ukraina : problemy i novi pidkhody do finansovoho rehuliuвання" [The global crisis and Ukraine: problems and new approaches to financial regulation]. *Finansy Ukrainy*, no. 4 (2009): 33-41.
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy : ofitsiyniy veb-sait. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Hrymaliuk, A. "Hipoteza investytsiynykh hroshei" [Hypothesis investment money]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 10 (2004): 27-36.
- Natsionalnyi bank Ukrainy : ofitsiyniy veb-sait. <http://www.bank.gov.ua/>
- Oparin, V. M. "Finansova systema Ukrainy (teoretyko-metodolohichni aspekty)" [The financial system of Ukraine (theoretical and methodological aspects)]. *avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.04.01, 2006.*
- Portna, O. V. "Funksii sukupnoho finansovoho potentsialu krainy" [Functions of the total financial potential]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, no. 1 (52) (2014): 140-145.
- Repina, I. M. "Analiz struktury aktyviv pidpriemstv Ukrainy za vydamy ekonomichnoi diialnosti" [Analysis of the structure of assets of enterprises in Ukraine by economic activity]. *Problemy ekonomiky*, no. 4 (2012): 34-39.
- Richnyi zvit 2013. Natsionalnyi bank Ukrainy : ofitsiyniy veb-sait. <http://www.bank.gov.ua/>
- "Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2012 rik" [Statistical Yearbook of Ukraine for 2012]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy : ofitsiyniy veb-sait.* <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- "Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2013 rik" [Statistical Yearbook of Ukraine for 2013]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy : ofitsiyniy veb-sait.* <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Shumska, S. S. "Finansovy potentsial Ukrainy: metodolohiia vyznachennia ta otsinky" [The financial potential of Ukraine: methodology and evaluation]. *Finansy Ukrainy*, no. 5 (2007): 55-64.